



Papež Frančišek

**Poslanica ob svetovnem
dnevu miru, 1. januarja 2014**

**BRATSTVO,
TEMELJ IN POT DO MIRU**

CERKVENI DOKUMENTI – NOVA SERIJA 21

CERKVENI DOKUMENTI - NOVA SERIJA 21

Papež Frančišek

Poslanica ob svetovnem dnevu miru, 1. januarja 2014

BRATSTVO, TEMELJ IN POT DO MIRU

Papež Frančišek

**POSLANICA
OB SVETOVNEM DNEVU MIRU
1. januarja 2014**

**BRATSTVO,
TEMELJ IN POT
DO MIRU**



**ZALOŽBA
DRUŽINA**

**Ljubljana
2013**

CERKVENI DOKUMENTI – NOVA SERIJA 21

Papež Frančišek

Poslanica ob svetovnem dnevu miru, 1. januarja 2014

BRATSTVO, TEMELJ IN POT DO MIRU

Izvirnik:

MESSAGGIO DEL SANTO PADRE FRANCESCO
PER LA CELEBRAZIONE DELLA
XLVII GIORNATA MONDIALE DELLA PACE
FRATERNITÀ, FONDAMENTO E VIA PER LA PACE

© Libreria Editrice Vaticana, Vaticano 2013

© Družina, Ljubljana

Glavni urednik : Rafko Valenčič

Prevod : Janez Zupet

Redakcija : Rafko Valenčič

Izdala : Družina, d. o. o

Odgovarja : Tone Rode

Tisk : Tiskano v Sloveniji

Naklada : 1000 izvodov

Ljubljana, decembra 2013



Več informacij o knjigah založbe Družina dobite
na www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

272-732.2-284

FRANCISCUS, papež

Bratstvo, temelj in pot do miru : poslanica ob svetovnem
dnevu miru, 1. januarja 2014 / papež Frančišek ; [prevod Janez
Zupet]. - Ljubljana : Družina, 2013. - (Cerkveni dokumenti.
Nova serija ; 21)

Prevod dela: Fraternità, fondamento e via per la pace

ISBN 978-961-04-0009-7

271147008

Papež Frančišek
POSLANICA
OB SVETOVNEM DNEVU MIRU
1. januarja 2014

BRATSTVO,
TEMELJ IN POT DO MIRU

1. V tej svoji prvi poslanici za svetovni dan miru bi rad vsakomur, posameznikom in ljudstvom, zaželel življenje, polno veselja in upanja. V srcu vsakega moškega in ženske je namreč želja po polnem življenju, vključno s tistim neuničljivim hrepenenjem po bratstvu, ki nas žene k občestvu z drugimi in nas usposablja, da v njih ne vidimo sovražnikov ali tekmecev, ampak brate in sestre, ki jih moramo sprejemati in objemati.

Bratstvo je bistvena človeška razsežnost, saj smo odnosna bitja. Živa zavest o naši odnosnosti nam pomaga, da na vsako osebo gledamo in jo obravnavamo kot pravo sestro ali brata; brez bratstva je nemogoče graditi pravično družbo ter trden in trajen mir. Ne smemo pozabiti, da se bratstva navadno najprej učimo v družini, predvsem po zaslugi odgovornih in dopolnjujočih se vlog njenih članov, zlasti očeta in matere. Družina je izvir vsakega bratstva in kot taka je temelj in prva pot do miru, saj je poklicana, da širi svojo ljubezen v svet okoli sebe.

Stalno rastoče število medsebojnih stikov in komunikacij v današnjem svetu nam pomaga, da

se močnejše zavedamo edinosti in skupne usode narodov. V dinamiki zgodovine in različnosti etničnih skupin, družb in kultur vidimo semena poklicanosti, da sestavljamo skupnost bratov in sester, ki sprejemajo in skrbijo drug za drugega. Vendar je ta poklicanost še danes pogosto zanikana in prezrta v svetu, ki je zaznamovan z »globalizacijo brezbržnosti«, ki nas dela počasi neodzivne za trpljenje drugih in zaprte vase. V mnogih delih sveta se zdi, da ni konca težkim kršitvam temeljnih človekovih pravic, zlasti pravice do življenja in pravice do verske svobode. Tragični pojav trgovanja s človeškimi bitji, katehrih življenjska usoda in obup ne pretrese brezvestnežev, je samo en vznemirljiv primer tega. Poleg očitnih oboroženih spopadov potekajo manj vidne, a nič bolj krute vojne, ki se bijejo v ekonomskih in finančnih sektorjih s sredstvi, ki prav tako uničujejo življenja, družine in podjetja.

Globalizacija, kot je poudaril Benedikt XVI., nas dela sosede, ne dela pa nas brate.¹ Številni primeri neenakosti, revščine in krivičnosti so znamenja ne le globokega pomanjkanja bratstva, temveč tudi odsotnost kulture solidarnosti. Nove ideologije, ki jih zaznamujejo neobrzdan individualizem, egocentričnost in materialistično porabništvo, slabijo družbene vezi in pospešujejo tisto miselnost »odvečnosti«, ki vodi k zaničevanju in odpuščanju najšibkejših in tistih, ki veljajo za »nekoristne«. Takó človeško sobivanje postaja čedalje bolj podobno golemu *do ut des* [daj-damu], ki je hkrati pragmatičen in sebičen.

Istočasno postaja jasno, da sodobni etični sistemi ne zmorejo ustvariti pristinih vezi bratstva, ker bratstvo, ki ni povezano s skupnim Očetom

¹ Prim. Benedikt XVI., *Okrožnica Ljubezem v resnici – Caritas in veritate* (29. 6. 2009), Cerkveni dokumenti 127, Ljubljana 2009, 19: AAS 101 (2009), 654–655).

kot svojim zadnjim temeljem, ne more obstati.² Resnično bratstvo med ljudmi predpostavlja in zahteva presežno očetovstvo. Če človeško bratstvo temelji na priznanju tega očetovstva, je trdno: vsaka oseba postane »bližnji«, ki skrbi za druge.

»Kje je tvoj brat?« (1 Mz 4,9)

2. Da bomo polneje razumeli to človekovo poklicanost k bratstvu, da bomo jasneje spoznali ovire, ki so na poti njegovega uresničevanja, in prepoznali poti, da jih premagamo, je predvsem pomembno to, da se damo voditi poznavanju Božjega načrta, ki je na odličen način predstavljen v Svetem pismu.

Po svetopisemskem poročilu o stvarjenju vsi ljudje izhajajo iz istih staršev, Adama in Eve, para, ki ga je Bog ustvaril po svoji podobi in podobnosti (prim. 1 Mz 1,26) in kateremu sta se rodila Kajn in Abel. V zgodovini te prve družine vidimo izvore družbe in razvoj odnosov med posamezniki in ljudstvi.

Abel je pastir, Kajn poljedelec. Njuna globoka istovetnost in njuna poklicanost je *biti brata*, čeprav v različnosti njune dejavnosti in kulture, njunega načina povezovanja z Bogom in stvarstvom. Kajnov umor Abela tragično pričuje o njegovem korenitem zavračanju njune poklicanosti, da sta brata. Njuna zgodba (prim. 1 Mz 4,1-16) razkriva težko nalogo, h kateri so poklicani vsi ljudje, da živijo povezani in skrbijo drug za drugega. Kajn, ki ni bil zmožen sprejeti Božje posebne ljubezni do Abela, ki mu je daroval najboljše od svoje črede – Gospod se je ozrl na Abela in njegovo daritev; na Kajna in njegovo daritev pa se ni ozrl« (1 Mz 4,4-5)

² Prim. Frančišek, *Okrožnica Luč vere – Lumen fidei* (29. 6. 2013), Cerkevni dokumenti 138, Ljubljana 2013, 54: AAS 105 (2013), 591-592.

– je ubil Abela iz ljubosumja. Tako ni maral gledati Abela kot brata, biti z njim v pravem odnosu, živeti v Božji navzočnosti in sprejeti svoje odgovornosti, skrbeti za drugega in ga ščititi. S tem ko Bog vpraša: »Kje je tvoj brat?«, opozori Kajna na njegovo odgovornost za to, kar je storil. On pa odgovori: »Ne vem. Sem mar jaz varuh svojega brata?« (1 Mz 4,9). Nato nam Prva Mojzesova knjiga pove: »Kajn je odšel izpred Gospodovega obličja« (4,16).

Potrebno se je vprašati, kaj so bili dejanski razlogi, ki so pripeljali Kajna do tega, da je pretrgal vez bratstva in obenem vez vzajemnosti in občestva, ki ga je povezovala z bratom Abelom. Bog sam obsodi in graja Kajnov tajni dogovor z zlom: »Greh preži nate pri vratih« (1 Mz 4,7). Vendar se Kajn noče odvrniti od zla in se odloči, da bo vzdignil »roko proti svojemu bratu Abelu« (1 Mz 4,8), in tako zaničuje Božji načrt. Na ta način se izneveri svoji prvotni poklicanosti biti Božji otrok in živeti v bratstvu.

Zgodba o Kajnu in Abelu nas uči, da nosimo v sebi poklicanost k bratstvu, a tudi tragično zmožnost, da izdamo to poklicanost. O tem pričajo naša vsakdanja dejanja sebičnosti, ki so korenina toliko vojn in toliko krivic: veliko mož in žena umira ob bratih in sestrah, ki niso zmožni, da bi sebe videli kot take, se pravi, kot ustvarjene za vzajemnost, za občestvo in samorazdajanje.

»Vi vsi pa ste bratje« (Mt 23,8)

3. Sámó po sebi se porodi vprašanje: Ali morejo možje in žene tega sveta kdaj v polnosti odgovoriti na hrepenenje po bratstvu, ki ga je položil vanje Bog Oče? Jim bo kdaj uspelo samo z lastno močjo premagati brezbriznost, sebičnost in sovražstvo in sprejeti upravičene razlike, značilne za brate in sestre?

S parafraziranjem njegovih besed lahko takole povzamemo odgovor, ki nam ga daje Gospod Jezus: »Ker imate enega samega Očeta, ki je Bog, ste vi vsi bratje in sestre« (prim. Mt 23,8-9). Temelj bratstva je v Božjem očetovstvu. Ne govorimo o nekem splošnem očetovstvu, nedoločenem in zgodovinsko nedejavnem, ampak o posebni in izredno konkretni osebni ljubezni Boga do slehernega človeka (prim. Mt 6,25-30). To je torej očetovstvo, ki učinkovito rojeva bratstvo, ker Božja ljubezen, ko jo enkrat sprejmemo, postane najsilovitejše sredstvo za preoblikovanje naših življenj in povezav z drugimi, nas odpira solidarnosti in pristnemu deljenju z drugimi.

Na poseben način se človeško bratstvo preraja v Jezusu Kristusu in *po* njem z njegovo smrtjo in vstajenjem. Križ je dokončen temeljni »kraj« tistega bratstva, ki ga ljudje nismo zmožni sami ustvariti. Jezus Kristus, ki je privzel človeško naravo, da bi jo odrešil, in ljubil Očeta do smrti na križu (prim. Flp 2,8), je s svojim vstajenjem napravil iz nas *novo* človeštvo, v polnem občestvu z Božjo voljo, z njegovim načrtom, ki vključuje polno uresničenje naše poklicanosti k bratstvu.

Jezus od začetka sprejema Očetov načrt in priznava njegovo prvenstvo nad vsem drugim. A Kristus s svojo predanostjo do smrti iz ljubezni do Očeta postane *dokončno in novo počelo* nas vseh; poklicani smo, da se v njem prepoznamo kot bratje in sestre, kolikor smo *otroci* istega Očeta. On sam je Zaveza; v njegovi osebi smo spravljani z Bogom in med seboj kot bratje in sestre. Jezusova smrt na križu tudi končuje *ločevanje* med ljudstvi, med ljudstvom zaveze in ljudstvom poganov, ki so bili dotlej brez upanja, ker niso imeli deleža pri pogodbah Obljube. Kakor beremo v Pismu Efežanom, je Jezus Kristus tisti, ki v sebi spravlja vse ljudi. On *je* mir, ker je naredil eno ljudstvo

iz dveh in podrl zid ločevanja, ki ju je delil, to je, sovraštvo med njima. V sebi je ustvaril eno ljudstvo, enega novega človeka, eno novo človeštvo (prim. 2,14–16).

Vsi, ki sprejmejo Kristusovo življenje in živijo v njem, priznavajo Boga za Očeta in se mu popolnoma predajo in ga ljubijo nad vse. Spravljeni človek vidi v Bogu Očeta vseh, kar ga spodbuja, da živi življenje bratstva, odprtega do vseh. V Kristusu je drugi sprejet in ljubljjen kot sin ali hči Boga, kot brat in sestra, ne kot tujec, še manj kot tekmeč ali celo sovražnik. V Božji družini, kjer so vsi sinovi ali hčere istega Očeta, in ker so vcepljeni na Kristusa, *sinovi in hčere v Sinu*, ni »odstranljivih življenj«. Vsi uživajo enako in neokrnjeno dostojanstvo. Vsi so Božji ljubljenci. Vsi so bili odrešeni s krvjo Kristusa, ki je umrl na križu in vstal za vse. Zato nihče ne more ostati brezbrizen do usode naših bratov in sester.

Bratstvo, temelj in pot do miru

4. Če imamo to pred očmi, je lahko uvideti, da je bratstvo *temelj in pot* do miru. Socialne okrožnice, ki so jih napisali moji predhodniki, so lahko v tem pogledu zelo koristne. Dovolj bo opozoriti na opredelitvi miru, ki ju najdemo v okrožnicah *O delu za razvoj narodov (Populorum progressio)* Pavla VI. in *O skrbi za socialna vprašanja (Sollicitudo rei socialis)* Janeza Pavla II. Iz prve se naučimo, da je celosten razvoj ljudstev novo ime za mir.³ Iz druge pa ugotovimo, da je mir *delo pravičnosti (opus solidaritatis)*.⁴

³ Prim. Pavel VI., Okrožnica *O delu za razvoj narodov – Populorum progressio* (26. 3. 1967), Juhant Janez – Valenčič Rafko, *Družbeni nauk Cerkve*, Celje, MD 1984, 87: AAS 59 (1967), 299.

⁴ Prim. Janez Pavel II., Okrožnica *O skrbi za socialna vprašanja – Sollicitudo rei socialis* (30. 12. 1987), Cerkveni dokumenti 37, Ljubljana 1988, 39: AAS (1988), 566–568.

Pavel VI. je izjavil, da se morajo ne le posamezniki, ampak tudi narodi srečevati v duhu bratstva. Pravi: »V tem medsebojnem razumevanju in prijateljstvu, v tem svetem občestvu moramo tudi ... *sodelovati* pri graditvi skupne prihodnosti človeštva.«⁵ Na prvem mestu ta dolžnost zadeva tiste, ki so najbolj privilegirani. Njihove obveznosti koreninijo v človeškem in nadnaravnem bratstvu in se kažejo na tri načine: *dolžnost solidarnosti*, ki zahteva, da bogatejši narodi pomagajo manj razvitim; *dolžnost socialne pravičnosti*, ki zahteva preureditev odnosov med močnejšimi in šibkejšimi v smislu večje poštenosti, in *dolžnost vesoljne ljubezni*, ki vključuje pospeševanje bolj humanega sveta za vse, sveta, v katerem lahko vsakdo nekaj da in prejme, ne da bi napredek enega predstavljal oviro za razvoj drugega.⁶

Če torej mir pojmujeemo kot *delo pravičnosti* (*opus solidaritatis*), zanesljivo uvidimo, da je bratstvo njegov glavni temelj. Mir, je zatrdil Janez Pavel II., je nedeljiva dobrina. Je bodisi dobrina vseh, ali pa ni dobrina nikogar. Resnično ga moremo doseči in uživati kot najvišjo kakovost življenja in bolj človeški in vzdržljiv razvoj samo, če vse vodi solidarnost kot »trdna in vztrajna odločenost, zavzemati se za skupno dobro«.⁷ To pomeni, ne se dati voditi »želji po dobičku« ali »žeji po oblasti«. Potrebna je volja »izgubiti se« zaradi drugih, ne pa jih izkoriščati, in »služiti jim« namesto zatirati jih za svojo korist. »'Drugi' – bodisi oseba, ljudstvo ali narod – [za nas ne sme biti] samo nekakšno orodje kot delovna sila ali fizična moč, ki jo je mogoče poceni izkoriščati

⁵ Okrožnica *O delu za razvoj narodov – Populorum progressio* (26. 3. 1967) 43: AAS 59 (1967), 278–279.

⁶ Prim. prav tam, 44: AAS 59 (1967), 279.

⁷ Okrožnica *O skrbi za socialno vprašanje – Sollicitudo rei socialis* (20. 12. 1987), 38: AAS 80 (1980), 566.

in jo zavreči, ko ni več uporabna, temveč kot naš 'bližnji', 'pomočnik'«. ⁸

Krščanska solidarnost predpostavlja, da svojega bližnjega ljubimo ne le kot »človeško bitje z njegovimi pravicami in temeljno enakostjo z vsakim drugim, ampak kot živo podobo Boga Očeta, odrešeno s krvjo Jezusa Kristusa in deležno trajnega delovanja Svetega Duha«, ⁹ kot drugega brata ali sestro. Kakor je zapisal Janez Pavel II.: »Na tej točki bo zavest skupnega očetovstva Boga, bratstva vseh v Kristusu – 'otrok v Sinu' – in navzočnosti oživljajočega delovanja Svetega Duha dalo našemu pogledu na svet *novo merilo* za njegovo razlago«, ¹⁰ za njegovo spreminjanje.

Bratstvo, prvi pogoj za boj proti revščini

5. V svoji okrožnici *Ljubezen v resnici (Caritas in veritate)* je moj predhodnik spomnil svet, kako je pomanjkanje bratstva med ljudstvi in ljudmi pomemben vzrok *revščine*.¹¹ V mnogih družbah doživljamo globoko *revščino odnosov* kot posledico pomanjkanja trdnih družinskih in skupnostnih odnosov. Skrbijo nas različne vrste težav, odrivanja na rob, izločanja in različnih oblik patoloških odvisnosti, ki naraščajo pred našimi očmi. Tovrstno revščino je mogoče premagati samo s ponovnim odkritjem in ovrednotenjem *bratskih* odnosov sredi družin in skupnosti, z deljenjem radosti in žalosti, težav in uspehov, ki so del človeškega življenja.

Če vrh tega po eni strani vidimo zmanjševanje *absolutne revščine*, pa po drugi strani ne more-

⁸ Prav tam, 38–39: AAS 80 (1988), 566–567.

⁹ Prav tam, 40: AAS 80 (1988), 569.

¹⁰ Prav tam.

¹¹ Prim. okrožnico *Ljubezen v resnici – Caritas in veritate* (29. 6. 2009), 19: AAS 101 (2009), 654–655.

mo mimo spoznanja, da obstaja resno naraščanje *relativne revščine*, se pravi, primerov neenakosti med ljudmi in skupinami, ki živijo skupaj v posameznih pokrajinah ali v določenem zgodovinsko-kulturnem kontekstu. V tem smislu je potrebna učinkovita politika, ki pospešuje načelo *bratstva*, zagotavlja ljudem – ki so enaki po dostojanstvu in v temeljnih pravicah – dostop do kapitala, uslug, izobraževanja, zdravstvene nege in tehnologije, tako da ima vsak človek priložnost izražati in uresničevati svoj življenjski načrt in se more v polnosti razvijati kot oseba.

Vidimo tudi potrebo po politiki, ki more blažiti pretirano neravnovesje med prihodki. Ne smemo pozabiti na nauk Cerkve o tako imenovanem *socialnem poroštvu*, na podlagi katerega je sicer zakonito, kakor pravi sv. Tomaž Akvinski, in celo nujno, »da imajo ljudje v lasti dobrine«,¹² vendar morajo pri njihovi uporabi »gledati nanje tudi kot na skupne: v tem pomenu namreč, da morejo koristiti ne le njemu, ampak tudi drugim«.¹³

Končno obstaja še ena oblika pospeševanja bratstva – in tako premagovanja revščine –, ki mora biti temelj vseh drugih. To je nenavezanost tistih, ki izberejo življenje treznega in bistvenega življenjskega sloga, tistih, ki svoje bogastvo delijo z drugimi in morejo tako izkušati bratsko občestvo z drugimi. To je temeljno, če hočemo

¹² *Summa theologiae* II-II, q. 66, art. 2.

¹³ Drugi vatikanski cerkveni zbor, *Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu – Gaudium et spes*, 1965, 69; prim. Leon XIII., Okrožnica *O novih stvarih – Rerum novarum* (15. maj 1891), Juhant Janez – Valenčič Rafko, *Družbeni nauk Cerkve*, MD Celje 1984, 19: AAS 23 (1890–1891) 651; Janez Pavel II., Okrožnica *O skrbi za socialno vprašanje – Sollicitudo rei socialis* (30. 11. 1987), 42: AAS 80 (1988), 573–574; Papeški svet za pravičnost in mir, *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, Družina 2007, 178.

hoditi za Jezusom Kristusom in biti zares kristjani. To ni le stvar posvečenih osebe, ki napravijo zaobljubo uboštva, temveč tudi mnogih družin in odgovornih državljanov, ki trdno verjamejo, da je njihov bratski odnos z bližnjimi njihova najdragocenejša dobrina.

Ponovno odkritje bratstva v ekonomiji

6. Hude finančne in ekonomske krize sedanjega časa – ki izvirajo iz čedalje večjega oddaljevanja človeka od Boga in njegovega bližnjega, iz pohlepa po materialnih dobrinah na eni strani in osiromašenja medosebnih in občestvenih odnosov na drugi – so pognale človeka k iskanju zadovoljstva, sreče in varnosti v porabništvu in zaslužkarstvu onkraj vsakega sorazmerja z načeli zdrave ekonomije. Leta 1979 je Janez Pavel II. opozoril na resnično in opazno nevarnost, da človeku tedaj, ko večja svojo oblast nad materijo, ta oblast lahko uide iz rok in postane njegova človečnost različno podrejena svetu, sam pa – ne da bi to takoj opazil – predmet vsakršne manipulacije: z organiziranjem skupnega življenja, s sistemom proizvodnje in pritiskom sredstev družbenega obveščanja¹⁴.

Nizanje ekonomskih kriz bi moralo voditi k pravočasnemu ponovnemu premisleku o naših modelih ekonomskega razvoja in spremembi življenjskega sloga. Današnja kriza, čeprav z resnimi posledicami za človeška življenja, pa nam more ponuditi tudi rodovitno priložnost, da znova odkrijemo kreposti razumnosti, zmernosti, pravičnosti in srčnosti. Te vrline nam lahko pomagajo premagati težke trenutke in znova odkriti bratske vezi, ki nas povezujejo med seboj, z globokim za-

¹⁴ Okrožnica *Odrešenik človeka – Redemptor hominis* (4. 3. 1979), Cerkevni dokumenti 2, Ljubljana 1979, 16: AAS 61 (1979), 290.

upanjem, da ljudje potrebujejo in zmorejo nekaj večjega kot do skrajnosti povečevati svojo lastno korist. Te kreposti so zlasti potrebne za graditev in ohranjanje družbe v skladu s človeškim dostojanstvom.

Bratstvo preprečuje vojne

7. V preteklem letu so mnogi naši bratje in sestre še vedno doživljali uničujočo izkušnjo vojne, ki je huda in globoka rana, ki je zadana bratstvu.

Mnogi spopadi se dogajajo sredi splošne brezbričnosti. Vsem tistim, ki živijo v deželah, kjer orožje vnaša zastraševanje in uničevanje, zagotavljam svojo osebno bližino in bližino celotne Cerkve, katere poslanstvo je prinašati Kristusovo ljubezen nemočnim žrtvam pozabljenih vojn z molitvijo za mir ter služenjem ranjencem, lačnim, beguncem, razseljenim in tistim, ki živijo v strahu. Cerkev tudi poziva voditelje, naj prisluhnejo kriku bolečine trpečih in končajo vse oblike sovražnosti, zlorab in kršenja temeljnih človekovih pravic.¹⁵

Zato glasno pozivam vse tiste, ki sejejo nasilje in smrt s silo orožja: v tistem, ki ga danes vidite samo kot sovražnika, po katerem je treba udariti, odkrijte svojega brata ali sestro in zadržite roko! Odpovejte se govorici orožja in se srečujte z drugimi v dialogu, odpuščanju in spravi, da boste znova gradili pravičnost, zaupanje in upanje okoli sebe! »S tega stališča je jasno, da so za ljudstva sveta oboroženi spopadi vselej premišljeno zanikanje mednarodne sloge in ustvarjajo globoke delitve in hude rane, ki zahtevajo veliko let, da se ozdravijo. Vojne so konkretna zavrnitev zasledovanja velikih eko-

¹⁵ Prim. Papeški svet za pravičnost in mir, *Kompendij družbenega nauka Cerkve*, 159.

nomskih in socialnih ciljev, ki si jih je zastavila mednarodna skupnost.«¹⁶

A vse dotlej, dokler je v obtoku tolikšna količina orožja kot danes, se vedno lahko najdejo pretveze za začenjanje sovražnosti. Zato se pridružujem pozivu svojih predhodnikov za neširjenje orožja in razorožitev vseh strani, začevši z jedrsko in kemično razorožitvijo.

Ne moremo pa mimo ugotovitve, da mednarodne pogodbe in narodni zakoni – čeprav so potrebni in zelo zaželeni – sami ne zadoščajo, da bi človeštvo zavarovali pred tveganjem oboženega spopada. Potrebno je spreobrnjenje src, ki bo vsakomur omogočilo prepoznati v drugem brata, za katerega mora skrbeti, z njim sodelovati in graditi izpolnjeno življenje za vse. To je duh, ki navdihuje številne pobude civilne družbe, vključno z verskimi organizacijami, za pospeševanje miru. Izražam svoje upanje, da bo vsakodnevna zavzetost vseh še naprej rojevala sadove in pripomogla, da se bo v mednarodnem pravu učinkovito uporabljala pravica do miru kot temeljna človekova pravica in predpogoj za vsako drugo pravico.

Korupcija in organizirani zločin ogrožata bratstvo

8. Obzorje bratstva vključuje tudi potrebo po osebni izpolnitvi slehernega človeka. Upravičenih teženj ljudi, zlasti mladih, ne bi smeli onemogočati in žaliti, in ljudi ne bi smeli oropati njihovega upanja, da jih bodo uresničili. Vendar upravičenih teženj ne smemo mešati z zlorabo oblasti. Nasprotno, ljudje bi morali tekmovati

¹⁶ Frančišek, *Pismo predsedniku Putinu*, 4. 9. 2013: *L'Osservatore Romano*, 6. 9. 2013, str. 1.

med seboj v vzajemnem spoštovanju (prim. Rim 12,10). V nesoglasjih, ki so tudi neizogiben del življenja, ne bi smeli nikoli pozabiti, da smo bratje in sestre, in zato moramo učiti druge in sebe, da na svojega bližnjega ne bomo gledali kot na sovražnika ali nasprotnika, ki ga je treba odstraniti.

Bratstvo rojeva socialni mir, ker ustvarja ravnotežje med svobodo in pravičnostjo, med osebno odgovornostjo in solidarnostjo, med tem, kar je dobro posameznika, in tem, kar je skupno dobro. Zato mora politična skupnost ravnati transparentno in odgovorno v prid vsemu temu. Državljanj morajo čutiti, da jih javna oblast predstavlja v spoštovanju njihove svobode. Vendar se med državljane in institucije pogosto zabija klin spricho strankarskih interesov, ki maličijo ta odnos in pospešujejo ustvarjanje trajnega ozračja spopada.

Pristen duh bratstva premaguje posameznikovo sebičnost, ki je v nasprotju z zmožnostjo ljudi, da živijo v svobodi in soglasju med seboj. Taka sebičnost se razvija socialno – bodisi v številnih oblikah danes tako razširjene korupcije bodisi v oblikovanju kriminalnih organizacij, od majhnih skupin do takih, ki so organizirane v svetovnem merilu. Te skupine rušijo zakonitost in pravičnost ter napadajo samo srce dostojanstva osebe. Te organizacije hudo žalijo Boga, sekajo rane drugim in škodujejo stvarstvu, tem bolj, kadar imajo verski prizvok. Mislim tudi na žalostno dramo zlorabe drog, ki žanje dobičke z zaničevanjem moralnih in civilnih zakonov. Mislim na opustošenje naravnih virov in rastoče onesnaževanje in tragedijo izkoriščanja dela. Mislim tudi na nedopustno trgovanje z denarjem in na finančne špekulacije, ki se pogosto izkažejo tako grabežljive kot škodljive za celotne ekonomske in socialne sisteme, ker porinejo milijone mož in žena v revščino. Mislim na prostitucijo, ki vsak dan kosi nedolžne žrtve,

zlasti mlade in jih oropa prihodnosti. Mislim na gnusobo trgovine z ljudmi, na zločine in zlorabe mladoletnikov, grozo suženjstva, ki je še prisotno v številnih delih sveta, in pogosto prezrto tragedijo migrantov, ki so dostikrat žrtve sramotne in nezakonite manipulacije. Kot je zapisal Janez XXIII.: »Nič človeškega ni na družbi, ki temelji na razmerjih moči. Ta nikakor ne spodbujajo, kot bi morala, doseganje rasti in popolnosti ljudi, ampak se kažejo zatiralska in omejujoča njihovo svobodo.«¹⁷ Vendar človek more doživeti spreobrnjenje; nikdar ne sme obupati, da je zmožen spremeniti svoje življenje. Želim, da je to sporočilo upanja in zaupanja za vse, tudi za tiste, ki so zagrešili krute zločine, kajti Bog noče smrti grešnika, temveč da se spreobrne in živi (prim. Ezk 18,23).

Ko v široki povezavi človekovih družbenih odnosov gledamo na zločin in kazen, si ne moremo kaj, da ne bi pomislili na nečloveške razmere v toliko zaporih, kjer so zaporniki pogosto ponižani na podčloveško raven, ko se krši njihovo človeško dostojanstvo, in okrnjeni v svojem upanju in hrepenenju po rehabilitaciji. Cerkev naredi veliko v teh okoljih, večinoma v tišini. Spodbujam in opogumljam vsakogar, naj napravi še več, v upanju, da bodo prizadevanja *toliko* pogumnih mož in žena na tem področju čedalje bolj podpirale pravično in pošteno, tudi civilne oblasti.

Bratstvo pomaga ohranjati in kultivirati naravo

9. Človeška družina je prejela od Stvarnika skupen dar: naravo. Krščanski pogled na stvarstvo vključuje pozitivno sodbo o upravičenosti pose-

¹⁷ Okrožnica *Mir na zemlji – Pacem in terris* (11. 4. 1963), Juhant Janez – Valenčič Rafko, *Družbeni nauk Cerkve*, MD, Celje 1984, 17: AAS 55 (1963), 265.

gov v naravo, če so le ti dobrohotni in so izvedeni odgovorno, se pravi, s priznavanjem »slovnice«, ki je vpisana v naravo, in z modro uporabo virov v dobrobit vseh, s spoštovanjem lepote, smiselnosti in uporabnosti vsakega živega bitja in njegovega mesta v ekosistemu. Z eno besedo, narava nam je na voljo in poklicani smo, da opravljamo odgovorno oskrbnitvo nad njo. Vendar nas tolikokrat žene požrešnost in objestnost gospodovanja, posedovanja, manipulacije in izkoriščanja; ne varujemo narave in ne spoštujemo je ali ne vidimo v njej milostnega daru, za katerega moramo skrbeti in jo postavljati v službo svojih bratov in sester, vključno s prihodnjimi rodovi.

Na poseben način je *poljedelski sektor* prvenstveni proizvodni sektor s ključno poklicanostjo obdelovanja in varovanja naravnih virov, da bi prehranjeval človeštvo. V tem pogledu me nehna sramota lakote v svetu nagiblje, da delim z vami vprašanje: *Kako uporabljamo zemeljske vire?* Sodobne družbe bi morale razmišljati o lestvici prioritete, h katerim je usmerjena proizvodnja. Resnično žgoča dolžnost je, da zemeljske vire uporabljamo tako, da bi bili vsi rešeni lakote. Pobud in možnih rešitev je veliko in niso omejene na povečanje proizvodnje. Dobro znano je, da sedanja proizvodnja zadošča, in vendar milijoni ljudi še naprej trpijo lakoto in umirajo od nje, in to je resnični škandal. Potrebno je torej, da najdemo načine, kako bi lahko vsi bili deležni sadov zemlje, ne le zato, da bi se izognili vedno širšemu prepadu med tistimi, ki imajo več, in tistimi, ki se morajo zadovoljiti z drobtinami, ampak predvsem zato, ker je to vprašanje pravičnosti, enakosti in spoštovanja slehernega človeškega bitja. V tem pogledu bi vas rad vse spomnil na tisto nujno *vesplošno namembnost vseh dobrin*, ki je eno glavnih načel družbenega nauka Cerkve. Spošto-

vanje tega načela je bistveni pogoj za olajševanje učinkovitega in poštenega dostopa do tistih temeljnih in poglobitvenih dobrin, ki jih vsakdo potrebuje in do katerih ima pravico.

Sklep

10. Bratstvo je potrebno odkrivati, ljubiti, izkušati, razgllašati in zanj pričevati. A samo ljubezen, podeljena kot dar od Boga, nas usposablja, da sprejmemo in v polnosti izkušamo bratstvo. Potrebne realizma, ki je lasten politiki in ekonomiji, ne moremo skrčiti na golo tehnično znanje, ki je brez idealov in ga ne zanima človekova presežna razsežnost. Kadar ta odprtost do Boga manjka, je vsaka človeška dejavnost osiromašena in ljudje so ponižani na predmete, ki jih je moč izkoriščati. Le kadar sta politika in ekonomija odprti za gibanje znotraj širokega prostora, ki ga zagotavlja On, ki ljubi vsakega človeka, bosta dosegli ureditev, ki temelji na pristnem duhu bratske ljubezni in postane učinkovito sredstvo celostnega človekovega razvoja in miru. Mi kristjani verujemo, da smo v Cerkvi vsi udje enega samega telesa, vsi potrebni drug drugemu, ker je vsakdo prejel milost po meri Kristusovega daru za skupno dobro (prim. Ef 4,7.25; 1 Kor 12,7). Kristus je prišel na svet, da nam prinese Božjo milost, to je, možnost, da smo deležni njegovega življenja. To ima za posledico tkanje bratskih odnosov, zaznamovanih z vzajemnostjo, odpuščanjem in popolnim samodarovanjem, v skladu s širino in globino Božje ljubezni, ki se ponuja človeštvu v Njem, ki po svojem križu in vstajenju vse priteguje k sebi: »Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj; kakor sem vas jaz ljubil, tako se tudi vi ljubite med seboj. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen

med seboj« (Jn 13,34-35). To je vesela novica, ki zahteva od vsakega korak naprej, nenehno vajo v življenju za druge, poslušanje trpljenja in upov drugih, tudi tistih najbolj oddaljenih od mene, in hojo po zahtevni poti tiste ljubezni, ki se zna zastonjsko dajati in trošiti v dobro vseh naših bratov in sester.

Kristus objema vse človeštvo in noče, da bi se kdo izgubil. »Bog namreč svojega Sina ni poslal na svet, da bi svet sodil, ampak da bi se svet po njem rešil« (Jn 3,17). To dela, ne da bi kogarkoli silil ali primoral, da mu odpre vrata srca in uma. »Največji med vami naj bo kakor najmlajši in predstojnik kakor strežnik« – pravi Jezus Kristus – »Jaz sem sredi med vami kakor tisti, ki streže« (Lk 22,26-27). Vsaka dejavnost se mora zato odlikovati po drži služenja ljudem, zlasti tistim najbolj oddaljenim in manj znanim. Služenje je duša tistega bratstva ki gradi mir.

Naj nam Marija, Jezusova Mati, pomaga razumeti in vsak dan živeti bratstvo, ki izvira iz srca njenega Sina in prinaša mir vsakomur na tej naši ljubljeni zemlji.

Iz Vatikana, 8. decembra 2013

Franciscus

Francišek

Kazalo

»Kje je tvoj brat?« (1 Mz 4,9).....	7
»Vi vsi pa ste bratje« (Mt 23,8)	8
Bratstvo, temelj in pot do miru	10
Bratstvo, prvi pogoj za boj proti revščini	12
Ponovno odkritje bratstva v ekonomiji.....	14
Bratstvo preprečuje vojne	15
Korupcija in organizirani zločin ogrožata bratstvo	16
Bratstvo pomaga ohranjati in kultivirati naravo	18
Sklep.....	20

CERKVENI DOKUMENTI – NOVA SERIJA

1. Kongregacija za verski nauk,
Doktrinalno navodilo (politika) (2003)
2. Kongregacija za verski nauk,
Premislek (o istospolnih zvezah) (2003)
3. Janez Pavel VI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2004, Vedno aktualna naloga: vzgajati za mir (2003)
4. Janez Pavel II.,
Pismu duhovnikom za veliki četrtek 2004 (2004)
5. Janez Pavel II.,
Apostolsko pismo Ostani z nami, Gospod (2004)
6. Janez Pavel II.,
Poslanica za svetovni dan miru 2005 (2004)
7. Janez Pavel II.,
Pismo duhovnikom za veliki četrtek 2005 (2005)
8. Janez Pavel II.,
Apostolsko pismo Hiter razvoj (2005)
9. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2006 (2005)
10. Kongregacija za katoliško vzgojo,
Navodilo o merilih za presojanje duhovnega poklica (2006)
11. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2007 (2006)
12. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2008 (2007)
13. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2009 (2008)
14. Benedikt XVI.,
Poslanica za svetovni dan miru 2010 (2009)
15. Benedikt XVI.,
Pastirsko pismo irskim katoličanom (2010)
16. Benedikt XVI.,
Ob sklepu duhovniškega leta (2010)
17. Benedikt XVI.,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2011 (2010)
18. Benedikt XVI.,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2012 (2011)
19. *13. redno splošno zasedanje škofovske sinode – Poslanica božjemu ljudstvu* (2012)
20. Benedikt XVI.,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2013 (2012)
21. Frančišek,
Poslanica ob svetovnem dnevu miru 2014 (2013)



ZALOŽBA
DRUŽINA



9 789610 400097
